

Naturforvaltning
Ref. GEAGG
Den 14. marts 2016
Rev. den 19. april 2016
Den 8. april 2016
RM j. nr.:1-34-71-1-16
JGS/LGE/LK

Region Midtjyllands Forslag til Råstofplan 2016 - aftalenotat med statens bemærkninger og konklusioner herpå

Region Midtjylland har sendt planforslaget i høring i perioden 3. februar til 5. april 2016. Høringsfristen er efterfølgende efter gensidig aftale forlænget til 21. april 2016.

Naturstyrelsen har gennemlæst og vurderet planforslaget i forhold til styrelsens interesser. Naturstyrelsen varetager myndighedskompetencen for statens interesser. Styrelsen har derfor gennemført en høring af statslige enheder. Der er ikke indkommet ønske om indsigelser fra øvrige statslige myndigheder.

Hensigten med dette aftalenotatnotat er, at de statslige myndigheder samler de punkter, hvor der kan være mulige indsigelses- eller konfliktpunkter i forhold til varetagelse af de statslige interesser.

Notatet er et arbejdsredskab, der udbygges under behandlingen af planforslaget, så alt er samlet i ét dokument. Målet med notatet er at afklare mulige indsigelsepunkter og eventuelle uklarheder, således at en egentlig indsigelse evt. kan undgås.

Notatet indeholder både Naturstyrelsens kommentarer som lodsejer, såvel som myndighed efter råstofloven.

Naturstyrelsens indledende kommentarer og ønsker om ændringer/tilføjelser fremgår med sort.

Kommentarer hertil fra Region Midtjylland er indsat i notatet med 'blå skrift'.

Konklusionen på drøftelserne er indsat med 'grøn skrift'.

Generelt

Forslaget til råstofplan 2016 udlægger 16 nye graveområder i regionen.

Regionens bemærkninger

I forslaget til råstofplan 2016 for RM, er der udlagt 23 nye råstofgraveområder i forhold til gældende plan. Samtidigt er 13 råstofgraveområder og 16 råstofinteresseområder fra RP2012 taget ud i forhold til Forslag til RP2016. Yderligere er 27 råstofgraveområder fra RP2012 reduceret i forhold til Forslag til RP2016. Samlet er der, foreslået udlagt ca. 300 ha mindre i forhold til RP2012.

Sandsynligvis vil der komme en yderligere reduktion på omkring 250 ha., idet Herrup S (statsejet skovareal), samt et større område mellem Viborg og Aarhus (Fårvang), vil blive indstillet til Regionsrådet, til at udgå i den endelige Råstofplan 2016.

Derudover forventes det, at der vil ske småjusteringer i form af arealreduktion på et par andre områder i planforslaget.

Konklusion

Naturstyrelsen tager regionens supplerende oplysninger til efterretning og har ikke yderligere bemærkninger til punktet.

Anslåede restressourcer og nyudlæg

Naturstyrelsen kan konstatere, at der er tale om mange nyudlæg. Styrelsen anerkender behovet for at kunne tilbyde råstofområder i størstedelen af regionen, men har hæftet sig ved, at der ikke fremgår en opgørelse af reserver i allerede udlagte graveområder. Den manglende opgørelse gør det vanskeligt at vurdere behovet for udlæg af nye graveområder.

Naturstyrelsen har d 7. marts 2016 modtaget udkast til en kommunefordelt opgørelse over anslåede restressourcer sammenholdt med indvindingen i 2014. Opgørelsen viser, at der for langt de fleste kommuners vedkommende er sand, grus og sten til langt længere end den 12-årige planperiode, hvis 2014-niveauet for indvinding fastholdes. I gennemsnit for hele regionen er der ifølge opgørelsen ressourcer til 26 års indvinding i allerede udlagte graveområder.

Region Midtjylland har oplyst, at det samlede arealudlæg er reduceret med ca. 300 ha ift. planen fra 2012. Det fremgår ikke, hvilken indflydelse det har på den tilgængelige ressource.

Der savnes i planforslaget en samlet opgørelse af de tilgængelige ressourcer i de allerede udlagte områder samt i de nye områder. Det er Naturstyrelsens vurdering, at der ud fra en ressourcemæssig betragtning alene således ikke er belæg for udlæg af nye graveområder. Der kan være lokale forhold, større forventede byggeprojekter osv., der kan argumentere for visse af nyudlæggene. Disse argumenter bør fremgå af planen, forinden udlæggene vedtages.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at der uanset denne vurdering næppe vil være ressourcemæssigt behov for samtlige 16 nyudlæg.

Det er Naturstyrelsens umiddelbare vurdering, at de mange nyudlæg trods de reducerede arealudlæg kan være i strid med Råstoflovens formålsparagraf:

Lovens formål er at sikre:

- at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i § 3 .

Regionens bemærkninger

Kolonne 4 i tabellen (Beregnet/skønnet restressource år) er fremkommet ved kolonne 3/kolonne 2. Dvs. den beregnede/skønnet restressource opgjort 2015 divideret med de indvundne sand, grus og sten mængde fra 2014 pr. kommune.

Kolonne 7 i tabellen (Modelberegnet restressource år) er modelberegnet af SAM-K/LINE (økonomisk model til fremskrivning af beskæftigelsen i bygge- og anlægssektoren), som regionerne bruger til at

fremskrive råstofforbruget – se afsnit 7 i planforslaget. Dvs. det modelberegne forventede forbrug for hver kommune i perioden 2013-2036, regnet ud pr. år, og divideret med beregnede/skønnet restressource opgjort i 2015 (kolonne 3).

KOMNAVN	Sand, Grus og Sten indvundet i 2014 m3 - RM	Sand, Grus og Sten ressource 2015 m3 - beregnet/skønnet	Beregnet/skønnet restressource år	Beregnet forbrug år i perioden 2013-2036 jf. afsnit 7 i planforslag	Sand, Grus og Sten ressource 2015 m3 beregnet/skønnet - minus modelberegnet forbrug år i perioden 2013-2036	Modelberegnet restressource år
Favrskov	657.000	5.687.500	9	9.000.000	-3.312.500	15
Hedensted	473.000	7.210.000	15	9.700.000	-2.490.000	18
Herning	150.000	10.535.000	70	17.400.000	-6.865.000	15
Holstebro	198.000	21.945.000	111	9.700.000	12.245.000	54
Horsens	349.000	9.957.500	29	14.800.000	-4.842.500	16
Ikast-Brande	298.000	23.852.500	80	7.100.000	16.752.500	81
Lemvig	204.000	4.812.500	24	3.600.000	1.212.500	32
Norddjurs	593.000	5.687.500	10	7.000.000	-1.312.500	20
Odder	0	315.000	?	2.700.000	-2.385.000	3
Randers	688.000	12.880.000	19	16.500.000	-3.620.000	19
Ringkøbing-Skjern	390.000	19.880.000	51	10.200.000	9.680.000	47
Samsø	24.000	297.500	12	700.000	-402.500	10
Silkeborg	1.408.000	14.665.000	10	13.400.000	1.265.000	26
Skanderborg	863.000	5.197.500	6	9.300.000	-4.102.500	13
Skive	83.000	2.520.000	30	9.300.000	-6.780.000	7
Struer	109.000	2.677.500	25	4.200.000	-1.522.500	15
Syddjurs	359.000	13.090.000	36	6.400.000	6.690.000	49
Viborg	479.000	18.445.000	39	16.100.000	2.345.000	27
Aarhus	0	0	0	47.300.000	-47.300.000	0
Region Midtjylland	7.326.000	179.655.000	25	214.400.000	-34.745.000	20

Det fremgår af ressourceopførelsen i ovenstående tabel, at der er rigeligt med reserver for kommunerne: Holstebro, Ikast-Brande og Ringkøbing-Skjern.

I [Holstebro kommune](#) har vi udlagt 3 nye mindre områder (ca. 77 ha), som alle er udvidelser af eksisterende råstofgraveområder. I alt er der udlagt ca. 1.254 ha som råstofgraveområder i forslaget, hvor råstofgraveområde - Herrup (ca. 809 ha) mellem Holstebro og Viborg allerede er delvist udgravet for store dele af området. Der mangler en endelig dokumentation for, om råstofvindingerne er færdige med at grave i området, og derfor kan området på nuværende tidspunkt ikke tages ud af RP 2016. Det er endnu ikke afklaret om Herrup området skal levere råstoffer til Herning-Holstebro motorvejsprojektet. I givet fald kan det dreje sig om betydelige mængder. Dette vil være afklaret inden næste planrevision.

I [Ikast-Brande kommune](#) er de arealmæssige råstofgraveområder reduceret med omkring 400 ha i forhold til gældende plan. Der er ikke foreslået udlagt nye områder i dette planforslag.

I Ringkøbing-Skjern kommune er de arealmæssige råstofgraveområder reduceret med omkring 100 ha i forhold til gældende plan. Der er foreslået udvidelse af et lille graveområde ved No med ca. 6 ha.

I råstoflovens § 5 a står der: *Regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år.*

Region Midtjylland har udlagt til ca. 20 år – jf. foranstående side og afsnit 7 i planforslaget.

Dette er der en lang række gode grunde til – bl.a.:

- Opgørelserne over ressourcens størrelse er meget usikker.
- Det er ofte ikke hele ressourcen der indvindes, fordi kvaliteten er for ringe, eller der ikke er afsætningsmuligheder nok.
- Der er Region Midtjyllands erfaring, at fra de første tanker/planer/ønsker om råstofindvinding fra jordejerens side, indtil den første lastbil kører ud fra graven, kan der gå helt op til 7-8 år.
- 10 årige tilladelser givet sidst i en planperiode rækker langt ind i næste planperiode.
- Nødvendigt med en buffer for at fastholde decentral indvindingsstruktur.
- Det er svært at forudsige større anlægsprojekter langt frem i tiden.
- Regionen har endnu ikke afvist andre projekter/aktivitetsændringer (vindmøller, div. tracéer, landbrugsbyggeri mv.) inden for udlagte råstofgrave – og råstofinteresseområder – jf. Råstofplanens retningslinje 1. Derfor ses der ikke at være et planmæssigt problem med at der er udlagt råstofarealer som rækker 20 – 25 år frem i tiden.

Det er administrationens mål, at der - på råstofhjemmesiden - for hver enkelt råstofgraveområde vil foreligge en opdateret oversigt over restressourcen inden for det kommende års tid. Altså informationer over råstofforekomstens art, arealstørrelse, skønnet restmængde, bindinger samt evt. – hvor der foreligger idéer, ønsker eller krav – noget om efterbehandling.

Det er Regionens opfattelse og strategi, at vi ved at udlægge flere lokale råstofgrave samt udvider eksisterende råstofgraveområder, skaber en bedre bæredygtig udvikling af råstofindvindingen. Det vil sige dels store graveområder (som normalt er de mest rentable), dels små lokale grave for at opretholde en lokal forsyning bl.a. af hensyn til regionens klimastrategi med hensyn til nedbringelse af transportafstande.

Konklusion

Naturstyrelsen tager regionens supplerende oplysninger til efterretning og har ikke yderligere bemærkninger til punktet. Naturstyrelsen finder, at ovenstående redegørelse for regionens råstofressourcer i allerede udlagte graveområder sammenholdt med det forventede forbrug i planperioden (12 år) bør indarbejdes i planen inden den endelige vedtagelse. Ligeledes bør betragtningerne vedr. den lokale og regionale forsyning indarbejdes.

Natur:

Der er flere steder beskrevet, at Vandplanerne ikke er vedtaget eller er annulleret. Dette er ikke korrekt. *Vandplanerne blev vedtaget 30. oktober 2014 – dette bør rettes i Råstofplanen inden endelig vedtagelse.* Regionplanerne er heller ikke længere gældende for området.

Naturstyrelsen forudsætter, at planen overholder bestemmelserne i Lov om vandplanlægning og at råstofplanens udmøntning derfor ikke strider mod de målsætninger og indsatser, der fremgår af Vandområdeplanerne.

Regionens kommentarer

Regionen har opdateret beskrivelserne i miljørapporterne i overensstemmelse med ovennævnte love og planer. De i marts 2016 ændrede udgaver af de enkelte miljørapporter ligger nu på hjemmesiden for råstofplanen – www.raastofplan-midt.rm.dk.

Konklusion

Naturstyrelsen tager regionens rettelser til efterretning og har ikke yderligere bemærkninger til punktet.

Hampen Sø

Konkret er der minimum to områder, som er med i Region Midtjyllands forslag til råstofområder, hvor det er oplyst, at det kan medføre en sænkning af vandstanden i Hampen Sø. Det drejer sig om Tandskov og St. Bredskov, begge i Silkeborg Kommune.

Hampen Sø er en af de få søer i Danmark, som fortsat har en relativ veludviklet bestand af grundskudsplanter. Resultaterne af vegetationsundersøgelser i søen, viser at lobelie planterne i søen er pressede. De står med meget lave dækningsgrader på meget lavt vand og ud til ca. 1 meters dybde. De øvrige grundskudsplanter som strandbo, sekshannet bækarve, sortgrøn brasenføde og nålesumpstrå er også generelt i tilbagegang i søen.

En vandstandssænkning vil give dårligere vilkår for især lobelieerne, men også for de øvrige grundskudsplanter, da arealet med vanddækket sandbund bliver formindsket.

Naturstyrelsen kan ikke acceptere vandstandssænkning i Hampen Sø, da det vil mindske grundskudsplanternes vækstområder i søen og de vil være i øget risiko for at blive udkonkurreret af de mere næringsrige og hurtigvoksende arter som vandaks sp., vandpest og tusindblad, som findes på dybere vand i søen. Dette skal sikres i planen ved den endelige vedtagelse – evt. ved at ovennævnte områder helt udgår af planen.

Regionens kommentarer

Regionen er uforstående overfor omtalen af råstofgraveområde Tandskov i relation til Hampen Sø. Det må bero på en misforståelse, da der er mere end 20 km mellem de to lokaliteter.

Med hensyn til St. Bredskov (som rettelig må være/er St. Bredlund Øst), henvises til planforslagets retningslinje 3h: ” 3h) For råstofgraveområdet St. Bredlund Øst i Silkeborg kommune lægges til grund at, der alene – af hensyn til bl.a. nærliggende Hampen Sø – kan indvindes indtil 1 m over grundvandspejl.”

Der henvises til planforslagets retningslinje 3h – jf. foranstående.

Konklusion

Naturstyrelsen er opmærksom på retningslinje 3h og anerkender Regionens opmærksomhed på forholdet. Naturstyrelsen kan ikke acceptere vandstandssænkning i Hampen Sø som følge af råstofgravning. Det skal derfor indgå i råstofplanen, at det ved gravning i graveområdet St. Bredlund Øst påhviler Region Midtjylland (evt. via en VVM-redegørelse) inden der gives gravetilladelse at dokumentere, at vandstanden i Hampen Sø ikke vil blive påvirket af råstofgravning.

Efterbehandling/grundvandsbeskyttelse

Naturstyrelsen bemærker mht. grundvandsbeskyttelse, at det skal sikres, at graveområderne reetableres med samme beskyttelsesniveau som før etableringen, herunder at den returjord der anvendes ikke må indeholde forureningskomponenter, f.eks. olierester. Ligeledes skal det sikres, at områderne efterfølgende ikke sprøjtes eller gødskes.

Regionens kommentarer

Regionen er fuldt opmærksom på problematikken – jf. retningslinje 7, hvoraf der bl.a. fremgår at : ”.....
”I efterbehandlingsplanerne vil vi tage hensyn til drikkevandsinteresserne i området samt kommunernes udbredte ønske om at få flere naturområder.”

Derudover administrerer regionen efter Natur- og Miljøklagenævnets restriktive fortolkning af Jordforureningslovens § 52 mht. til at meddele dispensation til at modtage jord efter denne paragraf.

Konklusion

Naturstyrelsen tager regionens supplerende oplysninger til efterretning og konstaterer, at graveområderne reetableres med mindst samme beskyttelsesniveau som før gravningen. Styrelsen har ikke yderligere bemærkninger til punktet.

Skov:

Med hensyn til at udlægge gravearealer der omfatter skovarealer, kan det gøres på privatejede skovarealer, hvor grundejeren er indstillet på det. På statsejede skovarealer prioriteres de rekreative hensyn højt. Staten har i sin interesseafvejning på statsejede arealer nedprioriteret råstofindvindingen, således at der kun i ganske særlige tilfælde kan indvindes råstoffer på statens skovarealer. Dette er ikke tilfældet i nærværende forslag til Råstofplan.

Flere af de foreslåede graveområder går ind over statsejet skov. Disse skal udtages af planen inden den endelige vedtagelse.

Regionens bemærkninger

Der er kun et af de nye råstofgraveområder, der er udlagt i statsejet skov (Herrup S). Regionen er ikke umiddelbart bekendt med andre råstofgraveområder i Forslag til RP2016, som er placeret i statsejet skov.

Regionen er indstillet på at følge styrelsens krav om ikke at medtage den del af det aktuelle nye område benævnt Herrup S, som er statsejet skov.

Administration vil derfor indstille til regionsrådet, at dette område ikke medtages i den ”endelige” Råstofplan 2016 for Region Midtjylland.

Regionen stiller spørgsmål ved styrelsens restriktive holdning til at udlægge råstofgraveområder i statslige skovarealer. Regionen ser derfor gerne dette spørgsmål inddraget i evt. kommende drøftelser om en national råstofstrategi.

Konklusion

Idet regionen har tilkendegivet at de vil udtage områder med statsejet skov af planen ved den endelige vedtagelse har Naturstyrelsen ikke yderligere bemærkninger til punktet.

Vejdirektoratet:

Vejdirektoratet har 10. marts 2016 telefonisk oplyst til Naturstyrelsen, at man ikke har indsigelser mod planen. Man har tilrettet en række mindre detaljer bilateralt med Region Midt.

Regionens bemærkninger

Det er også Region Midtjyllands opfattelse, at der er et godt og frugtbart bilateralt samarbejde med Vejdirektoratets Aalborg Afd. for Planlægning og Myndighed.

Konklusion

Naturstyrelsen har ikke bemærkninger til punktet.

Formelle forhold

Naturstyrelsen gør opmærksom på, at styrelsen ikke har foretaget legalitetskontrol af planforslaget ud over de forhold, der vedrører de overordnede statslige interesser samt styrelsens interesser som lodsejer.